

Til Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Oslo, 17. august 2023

Innspill til ny stortingsmelding om integrering

Redd Barna takker for muligheten til å gi innspill til stortingsmeldingen om integrering.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for barns rettigheter slik disse er nedfelt i FNs barnekonvensjon. Redd Barnas Norgesprogram arbeider for at rettighetene til barn i Norge skal respekteres, beskyttes og oppfylles, med særlig vekt på barn i sårbare situasjoner.

Når barn flykter til og blir bosatt i Norge, er staten tydelig forpliktet gjennom FNs barnekonvensjon til å ivareta barnas rettigheter på lik linje med andre barn. Barn skal ikke diskrimineres på noen måte ut fra hvem de er eller hvor de kommer fra, og barnets interesser skal løftes frem og vektlegges når det tas stilling til spørsmål som har betydning for barnet. Dette er to av de viktigste prinsippene i barnekonvensjonen.

Redd Barna vil i vårt innspill til stortingsmeldingen om integrering legge særlig vekt på barn og unge og viktigheten av barnerettighetsperspektivet inn i integreringsarbeidet. Realisering av barn og unges rett til utdanning, deres rett til lek og fritid, beskyttelse, identitet og utvikling er grunnleggende for å tilrettelegge for og ivareta deres muligheter til integrering, sosial inkludering og for å kunne delta i samfunnet på lik linje med andre.

Barn og unges rett til medvirkning og innflytelse

Barnekonvensjonen artikkel 12 slår fast at barn har rett til å bli hørt i alle saker som berører dem. Retten til å bli hørt gjelder både enkeltbarn og grupper av barn i saker som berører flere. I tråd med dette vil Redd Barna særlig oppfordre departementet til å innhente og vektlegge innspill fra barn og unge i utformingen og oppfølgingen av integreringsmeldingen, blant annet gjennom samarbeid med ungdomsorganisasjoner og medvirkningsorganer for barn og unge.

Redd Barna vil vise til FNs barnekomite sine avsluttende merknader til Norges kombinerte 5. og 6. periodiske rapport (2018)¹. Barnekomiteen har i sine merknader blant annet anbefalt at norske myndigheter bør: «*Increase its efforts to strengthen compliance in practice with the child's right to be heard, in particular with regard to children who are more vulnerable to exclusion in this regard, such as children with disabilities, children of a younger age and migrant, asylum-seeking and refugee children;*»²

At barn og ungdommers erfaringer, perspektiv og synspunkter setter preg på denne integreringsmeldingen er kjempeviktig, både for å oppfylle barns rett til å bli hørt og for å utvikle en god og treffsikker stortingsmelding. Barn og unge er eksperter på sitt eget liv, de er fremtidens arbeidstakere og

¹ FNs barnekomiteens avsluttende merknader til Norges kombinerte 5. og 6. periodiske rapport, 2018:

https://www.regjeringen.no/contentassets/87e11af6044b4c45923d2830d2d6b144/concluding-observations---4-juli---crc_c_nor_co_5-6_31367_e_no-004.pdf

² CRC; 2019: «Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Norway», <https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2018/06/CRC-5-6-218.pdf>

arbeidsgivere og det er sentralt å snakke med dem direkte for å få belyst deres perspektiver og finne frem til løsninger som svarer på den faktiske virkeligheten de lever i. Det er veldig positivt at IMDI har opprettet et eget ungdomspanel og det vil være viktig at ungdomspanelet får muligheten til å gi innspill tidlig i prosessen. I tillegg vil Redd Barna anbefale at det legges til rette for medvirkning fra en bredde av barn og unge som representerer stemmer fra ulike steder i landet, med ulik alder, ulike erfaringer, livssituasjoner og perspektiver, og sikre at deres råd og innspill vektlegges i utviklingen av stortingsmeldingen som helhet og de enkelte tiltakene. Videre er det viktig å legge til rette for medvirkning fra barn og unge også i den videre oppfølgingen og evalueringen av stortingsmeldingen.

Redd Barna anbefaler:

- Det må sikres at barns rett til medvirkning og innflytelse blir ivaretatt inn i utviklingen av stortingsmeldingen om integrering. Vi oppfordrer til å samle inn, vektlegge og innarbeide innspill direkte fra ulike grupper barn og unge i arbeidet med utviklingen av ny stortingsmelding og å legge til rette for at barn og unge får medvirke i oppfølgingen av meldingen etter den trer i kraft, og i den senere evalueringen av tiltakene.

Barnerettighetsperspektivet i integreringsarbeidet må styrkes

Rundt 1/3 av flyktninger som bosettes i Norge er barn under 18 år og i 2022 var nesten 80% av bosatte flyktninger del av en barnefamilie³. I 2021 trådte det i kraft en ny lov om Integrering⁴ der barneperspektivet er fraværende. Dette bidrar til store forskjeller i hvordan integreringsarbeidet rettet mot barn organiseres i kommunene, hvordan barna blir møtt og hvilke tiltak som finnes for barn i ulike kommuner, på skolene og på fritidsarenaen. Hvis barn hadde blitt omfattet av lovverket ville kommunene fått en tydeligere forpliktelse til å ivareta barna og ha tiltak som sikrer barns integrering. Tilbudet til barn skal ikke være avhengig av ildsjeler og frivilligheten.

Ulike rapporter⁵ dokumenterer at det er behov for flere inkluderende tiltak og mer målrettet oppfølging av barn med flyktningbakgrunn som er bosatt i norske kommuner. Det er behov for å styrke barns individuelle rettigheter i integreringsarbeidet før og etter bosetting i kommunene. Barns behov, ønsker og synspunkt er ikke inkludert som et eget hensyn ved kartlegging i forbindelse med bosetting av barnefamilier. For å sikre at barnets beste blir ivaretatt når familier bosettes og i integreringen, må ansatte i flyktingetjenesten og andre kommunale instanser med ansvar for bosetting ha informasjon, barnefaglig kompetanse og arbeidsmetoder for å snakke med barn og unge og for å kartlegge og identifisere sårbarheter og oppfølgingstiltak.

Redd Barna mener det er viktig å sette inn tidlige og treffsikre tiltak mot nylig bosatte barn og familier, av flere grunner:

Behov: Det er et stort behov blant familiene som bosettes. De befinner seg i en svært sårbar situasjon etter opplevelser av krig, lang periode på flukt, lang ventetid på asylmottak og eller i flyktingleir. Foreldre er

³ IMDI (2022): www.imdi.no

⁴ Integreringsloven (2021): <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/introduksjonslova/id2869534/>

⁵ Redd Barna (2020): «Det viktigste er å bli norsk..? Barn og unges tanker om å være nye i Norge»; ISF (2020) «Fra bosetting til voksenliv»; FAFO (2019) «Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll»

opptatt av at barna har det bra og for at de skal kunne fungere i samfunnet og i arbeidslivet trenger de å oppleve at barna er ivaretatt, og at de har oversikt og informasjon nok til å kunne følge opp sine barn i skole og fritida. Flere kommuner melder fra om at introduksjonsprogrammet er krevende for mange å gjennomføre, spesielt for de som forventes å gjennomføre introduksjonsprogrammet på 6 måneder - 1 år. Dette skaper mye press på foreldrene, med forventninger om å lære språket, systemet og forsørge familien på kort tid. Mange har behov for å lande, bygge relasjoner til lokalmiljøet og trenger mye støtte og hjelp til praktiske gjøremål i begynnelsen. I tillegg er det tidskrevende å følge opp barna og få de inn i skole og aktiviteter.

Motivasjon: De aller fleste barn og familier som Redd Barna møter i vårt arbeid, som er nylig bosatte i kommuner, ønsker å lære og ta del i det norske samfunnet. De er kjempemotiverte i det de bosettes i Norge. Det er derfor viktig at vi klarer å møte barna og familiene tidlig og på en god måte. Jo lengre tid før de blir en del av det norske samfunnet, jo mer kan de miste motivasjonen og jo vanskeligere er det å integreres. Det er derfor viktig at tiltak settes inn tidlig.

Informasjon: Mange barn med flyktningbakgrunn har opplevd flere år på flukt, mistet familiemedlemmer og opplevd vonde brudd. Det å kunne delta på fritidsarenaen hvor barn kan være barn er ekstra viktig for denne gruppa. For barn og familier som nylig har kommet til Norge kan det være vanskelig å vite hva som finnes av aktiviteter, hva aktivitetene går ut på, og hva som er vanlig at de andre er med på. Og, selv om de vet hva de ønsker å delta på kan de være utfordrende å orientere seg når informasjonen er på et annet språk eller kun tilgjengelig digitalt.

Tilstrekkelig ressurser og kompetanse: Når bosettingstallene er høye opplever Redd Barna at kommuner nedprioriterer arbeidet med oppfølging av barn. Spesielt små kommuner mangler tidligere erfaring, ressurser og kompetanse. Dette er vi bekymret for og mener at regjeringen må sørge for at kommunene har retningslinjer, ressurser, og kompetanse for å sikre god oppfølging av barn i bosettingsarbeidet, uansett hvilken kommune de bosettes i.

Redd Barna anbefaler:

- Norske myndigheter må sikre et tydelig barneperspektiv i integreringsloven med egne retningslinjer som sikrer god oppfølging og ivaretagelse av rettighetene til barn i bosettings- og integreringsfasen.
- Barns særskilte sårbarheter og rettigheter, inkludert barnets beste og barnets rett til å bli hørt må inkluderes som egne hensyn ved kartlegging i forbindelse med bosetting av barnefamilier og bør lovfestes på lik linje med kartlegging av voksne.
- Det må stilles krav om barnefaglig kompetanse i kommunenes bosettingsarbeid når kommuner bosetter barn og barnefamilier. Det må settes av tilstrekkelig ressurser i kommunene for å bygge og ivareta kompetanse, for eksempel gjennom et kompetanseprogram for barnefaglige vurderinger i bosettingsarbeidet. I tillegg må ansatte i hjelpeapparatet, skolen og andre relevante aktører få mer kunnskap om flukt, traumer og flyktningbarns psykiske helse, for å øke forståelsen av hva det vil si for barn å ha gjennomgått flukt og hvordan det kan prege dem etter at de har kommet til Norge.

- Barn som bosettes i kommuner og deres foreldre må få tidlig og tilrettelagt informasjon om rettigheter, tilbud og støtteordninger i kommunen.
- Midler satt av til tiltak for økt psykososial beredskap i forbindelse med Ukraina responsen bør økes, slik at lavterskel psykososiale tjenester er tilgjengelig for å møte flyktningenes behov for oppfølging uansett hvilket land de kommer fra.

Sosial mobilitet og levekår – forbygge lavinntekt blant familier med kort botid i Norge

Levekårsundersøkelsen fra 2016 viser at «innvandrere har dårligere levekår enn befolkningen sett under ett, på områder som økonomi, sosial kontakt, bolig og helse». Videre står det at «barn med innvandrerbakgrunn er sterkt overrepresentert i husholdninger med vedvarende lavinntekt. SSB (2021) viser til at 59% av barn som bor i lavinntekt har innvandrerbakgrunn. Studier som følger barn over en lengre periode har også vist at barn med fluktbakgrunn, er mer utsatt for å være i lavinntekt over lang tid.⁶ Regjeringens foregående integreringsstrategi, *Integrering gjennom kunnskap*, påpekte at god integrering «krever at innvandrere møtes med åpenhet og gis mulighet for deltakelse. Hverdagsintegrering handler derfor også om levekår, og om samfunnets vilje og evne til å inkludere innvandrere i formelle og uformelle felleskap.»⁷ Økonomi fører til store bekymringer hos nylig bosatte barn og unge som Redd Barna har snakket med.⁸ Flere gir uttrykk for at økonomi stopper dem i å delta på aktiviteter sammen med andre. Spesielt ungdommer som har flyktet til Norge uten familien, opplever at hverdagen er utrygg med trang økonomi og få jobbmuligheter. Lavinntekt kan bidra til å skape og forsterke barrierer for barns integrering og deltagelse, og dermed hindre sosial mobilitet og mulighetene som barn og unge får som voksne.

Over 70 prosent av dem som søker beskyttelse i Norge får oppholdstillatelse og skal bosettes,⁹ så tiltak i ankomstfasen er også viktig. Stønadene til beboere i mottak ligger langt under satsene for sosialhjelp. OsloMet gjennomførte i 2017 en studie om matsikkerhet på asylmottak, som viste at 93% av mottaksbeboerne som deltok i studien var matusikre og 20% av barnefamiliene som deltok i studien, opplevde at deres barn sulter. OsloMet anbefalte at den økonomiske støtten til beboere i mottak økes.¹⁰ Familiens dårlige økonomi oppleves som svært belastende for foreldrene og barna, og den gjør en allerede stressende og anspent hverdag enda vanskeligere. Til tross for økningen av stønadssatsene som kom i forbindelse med Statsbudsjettet for 2023, er nivået på stønadene til beboere i mottak svært lave. Redd Barna mener det er behov for å øke stønadene til barnefamilier som er bosatt på asylmottak, slik at foreldrene blir i stand til å ta vare på egne barn på en tilfredsstillende måte.

⁶ SSB (2021) Barna som vokser opp i lavinntekt: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/barna-som-vokser-opp-i-lavinntekt>

⁷ Kunnskapsdepartementet (2018). Integrering gjennom kunnskap. Regjeringens integreringsstrategi 2019 – 2022.

⁸ Redd Barna (2020): «Det viktigste er å bli norsk..? Barn og unges tanker om å være nye i Norge»

https://www.reddbarna.no/content/uploads/2021/01/RB_Ny_i_Norge_final_2020.pdf

⁹ <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylvedtak-etter-statsborgerskap-og-utfall-20182/>.

¹⁰ Laura Terragni, Sigrun Henjum, Dawid Mauno, Ida Barbala og Helene Haug, *Matsikkerhet på asylmottak i Norge: Oppsummering av hovedfunnene og mulige tiltak*, Oslo Metropolitan University, 2018.

Redd Barna anbefaler:

- Norske myndigheter må utvikle tiltak som vil motvirke vedvarende lavinntekt og utenforskap blant barnefamilier.
- Norske myndigheter bør videre undersøke hvilke behov for tiltak og økonomisk støtte barn og unge med fluktbakgrunn som lever i lavinntekt har og innhente innspill og løsninger til dette fra barn og unge selv. Det må utarbeides spesifikke tiltak som vil sikre barn og unge med fluktbakgrunn, som har dårlig råd, mulighet til deltakelse i aktiviteter og sosiale arenaer på lik linje med andre barn. Dette vil inkludere at staten øker satsene til nylig bosatte familier og enslige mindreårige slik at de får oppfylt sin rett til tilfredsstillende levekår, rett til lek og fritid, og utdanning.
- Stønadssatser til barnefamilier i mottak må harmoniseres med sosialhjelpssatsene, samt det må sikres at stønaden ikke blir avkortet mot barnetrygden

Retten til lek og fritid – deltagelse i fritidsaktiviteter

Barns rett til lek og fritid er nedfelt i barnekonvensjonen artikkel 31. Tall fra Ungdata viser at 93 %¹¹ av alle barn og unge har vært inntatt organisert idrett gjennom oppveksten. Det å kunne delta på fritidsarenaen er viktig for å skaffe seg nettverk og bli bedre kjent med andre barn etter skoletid. Gjennom deltagelse på fritidsaktiviteter utvikler barn og unge kunnskap og ferdigheter som gir både mestringfølelse, selvutvikling, trygghet og glede, som igjen kan ha betydning for videre samfunnsdeltakelse. For barn og unge som er nye i Norge er fritidsaktiviteter også en viktig integreringsarena, hvor man kan få venner, språktrening og en følelse av tilhørighet i deres nye lokalsamfunn.

Til forskjell fra skolen er fritidsaktiviteter dessuten en mestingsarena som i mindre grad avhenger av det norske språk. Fritidsarenaen er en viktig sosialisering- og læringsarena. Manglende kjennskap til og erfaring fra typiske fritidsaktiviteter som fotball, korps, dans, karate og annet, kan skape avstand mellom barn med innvandrerbakgrunn og andre barn, og potensielt føre til utenforskap. Noen kommuner har gode erfaringer med å ha egne fritidskoordinatorer som både kan gi informasjon om hvilke aktivitetstilbud eller organisert idrett som finnes i kommunen, gi informasjon om påmelding og koordinere aktiviteter og møteplasser organisert av frivillige organisasjoner.

Informasjon og digitalisering: For familier som er nye i landet kan det være vanskelig å vite hva som finnes av aktiviteter, hvordan de organiseres, hvilke krav og forpliktelser som følger med osv. Det er ekstra krevende å orientere seg når informasjonen kun er tilgjengelig på norsk og på nett. Vi ser hvor viktig det er for enkelte å kunne ta med en brosjyre hjem fremfor å måtte oppsøke informasjon på nett. Det å melde et barn på en fritidsaktivitet kan være en spesielt krevende oppgave idet det må gjøres via apper/webløsninger med bank id osv. Et enkelt grep for bedre inkludering er å ha en tilgjengelig kontaktperson som foreldre kan ringe til dersom de trenger hjelp til f.eks. påmelding.

Viktig med lavterskel tilbud: Fritidsarenaen bør legge til rette for et mangfoldig tilbud, der samhold og lek er hovedfokus. Gjennom slike tilbud kan barn prøve ut ulike tilbud uten at det er store kostnader eller

¹¹ <http://www.ungdata.no/Nyheter/Ungdom-og-idrett-i-Norge>

prestasjonspress knyttet til deltakelsen. Det er viktig å huske på at aktiviteter ikke bare må rette seg mot de som er (eller har ambisjon om å bli) flinkest. Det bør finnes tilbud som ikke er delt inn etter prestasjon eller alder, men heller være utformet på måter som legger til rette for at unge kan gjøre noe gøy sammen.

Redd Barna erfarer at lavterskeltilbud er spesielt viktig for helt nyankomne familier. Nyankomne barn og unge kan være positive til å starte på faste fritidsaktiviteter på sikt, men ønsker ofte å starte med noe mindre forpliktende. Denne gruppen rekrutteres derfor enklere til lavterskeltilbud/møteplassaktiviteter som for eksempel kulturarrangementer.

Utstyrspress kan være en store barrierer som hindrer barns deltagelse i fritidsaktiviteter, spesielt i de familiene der det er press på økonomi. Det bør jobbes for en kultur der det ikke blir dannet et utstyrspress blant barna, og der det å låne og dele på utstyr er normalt og det er ønskelig fra klubbens side at det ikke kjøpes nytt. Det bør være vanlig å ha utlånsordninger i klubben eller foreningen. Det finnes allerede mange gode utlånsordninger rundt om i landet, som BUA og Frigo.

Redd Barna anbefaler:

- Barn som bosettes i kommuner og deres foreldre må få tidlig og tilrettelagt informasjon om rettigheter, tilbud og støtteordninger i kommunen, inkludert fritidsaktiviteter. I tillegg må de få støtte til å komme seg tidlig inn i fritidsaktiviteter, for eksempel ved å ansette egne fritidskoordinatorer i kommune eller bydelen.
- Øke omfanget av tilbud som allidrett. Vi viser i den forbindelse til Tøyen Sportsklubb og Tverga som har tilbud som bidrar til økt mangfold og deltagelse blant barn som ofte ikke deltar, inkl. barn med innvandrerbakgrunn. Vi ser også et videre behov for styrking av tilbud om lavterskeltilbud/møteplassaktiviteter og fritidsklubber. Dette er lavterskeltilbud som treffer godt barn og unge med minoritetsbakgrunn.
- Senke kostnader: Lag og foreninger bør senke kontingenter og kostnader knyttet til deltagelse på fritidsaktiviteter, og alle voksne som er med på å organisere fritidsaktiviteter må ha større bevissthet rundt hvordan alle typer kostnader kan være ekskluderende. Vi anbefaler at det også settes felles retningslinjer for turer, reiser og utstyr som kan brukes, slik at de økonomiske (og evt. kulturelle barrierer) ikke hindrer deltagelse.
- Fadderordning: Lag og foreninger kan ha en fadderordning med barn/foreldre som allerede deltar på aktiviteten. Disse kan ha som oppgave å være med å utarbeide og formidle informasjon om tilbudet, følge til/fra aktivitet de første gangene, og sikre at familiene forstår informasjon som blir gitt og føler seg inkludert.
- Ikke stigmatiserende tiltak: Redd Barna mener det er viktig at tiltakene som utvikles ikke oppleves stigmatiserende og flaut for barn og unge i målgruppen. «*Det er viktig at tiltakene ikke føles flau og urettferdige for de som har lite. Det skaper forskjeller*» er noe barn har fortalt Redd Barna. Aktivitetene og tiltakene bør i størst mulig grad være åpne for alle, men samtidig sikre deltagelse fra spesifikke grupper som barn med innvandrerbakgrunn, slik at de bidrar til inkludering.

- Samarbeid med minoritetsorganisasjoner: Kommuner bør samarbeide med frivilligheten, spesielt med minoritetsorganisasjoner, der det finnes. Organisasjonene kan bidra til dialog med familier med innvandrerbakgrunn og bidra med kunnskap og informasjon til familiene. Det vil også kunne bidra til økt tillitt til frivilligheten og barns deltakelse.

Barn med funksjonsnedsettelse er særlig utsatt

Redd Barna-rapporten «[Vi må kjempe dobbelt så hardt](#)»,¹² beskriver hvordan barn med nedsatt funksjonsevne og fluktbakgrunn opplever ensomhet, mangel på venner og en hverdag preget av venting etter at de blir bosatt i norske kommuner. I tillegg tar det lang tid før denne gruppen barn blir bosatt i kommunene og mange må vente lenge etter bosetting før de får informasjon og tilretteleggingen de har krav på og behov for. Kommunene melder om at tilskuddet til bosetting av personer med funksjonshemming er for vanskelig å få utløst og dette har konsekvenser for deres mulighet til å sette inn hjelpetiltak. Det er et sterkt behov for at norske myndigheter nå prioriterer å få bosatt og fulgt opp barn med nedsatt funksjonsevne og fluktbakgrunn og at nok ressurser prioriteres til dette. Det er alvorlig at disse barna ikke får ivaretatt sine rettigheter på en tilfredsstillende måte.

Redd Barna anbefaler:

- å styrke kunnskapsgrunnlaget og gjennomgå støtten som barn med funksjonsnedsettelse og fluktbakgrunn får før og etter bosetting, for å kunne sette inn målrettede oppfølgingstiltak ved bosetting og styrke deres inkludering i samfunnet, i skolen og på fritida.
- At det avsettes midler til å styrke koordineringsteamene og sikre at de har ressurser og kompetansen til å gi god nok oppfølging til bosatte barn med funksjonsnedsettelse og deres familier.

Enslige mindreårige flyktninger

Etter 2017 er det ikke lenger et krav at kommuner gjør et barnevernsvedtak for bosetting av enslige mindreårige. Kommuneundersøkelsen ISF gjennomførte i 2020¹³ viser at en tredjedel av kommuner skifter ansvaret fra barnevern til enheter som flyktningtjenesten, læringscenteret, tiltakstjenesten, enhet for oppvekst, helse og levekår, boveiledertjenesten eller lignende. Hjemling av omsorgs- og botilbudet i barnevernsloven fører med seg en del krav og rettigheter for enslige mindreårige flyktninger, noe som svekkes når ansvaret legges til andre instanser. I samme rapport forteller kommunene at de på grunn av ressursmangel må nedbemanne, legge ned boliger som barn oppfatter som hjemmene sine, og flytte dem til andre bofellesskap. Medarbeidere som er den trygge voksne, slutter fordi de er nødt i nedbemanningsprosessen og det går ut over barnas behov for kontinuitet i relasjoner og tilhørighet.

Det er stor forskjell fra kommune til kommune på hvor lenge de har rett på oppfølging fra kommunen og barnevernet som enslige mindreårige. Noen steder er det slutt på oppfølging, økonomisk og praktisk støtte

¹² Redd Barna, 2021: «Vi må kjempe dobbelt så hardt» <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/vi-ma-kjempe-dobbelt-sa-hardt/>

¹³ Institutt for samfunnsforskning (2020): «Fra bosetting til voksenliv» <https://www.imdi.no/contentassets/aabd3ddb8874e6988979507b3719cbe/fra-bosetting-til-voksenliv.pdf>

fra de har fylt 18 år, noen steder når de er ferdig med videregående utdanning, og andre kommuner kan følge dem helt til fylte 24 år. Dette er valg kommunene eller bydelene gjør selv. Dette medfører store usikkerhetsmomenter i ungdommenes liv og bekymringer med hensyn til hvordan de skal klare seg alene.

En studie gjennomført av Universitet i Oslo i 2020, viser at 42 prosent av enslige mindreårige flyktninger opplever et høyt nivå av posttraumatisk stress fem år etter at de kom til Norge. Enslige mindreårige jenter, og de som har opplevd mange traumatiske hendelser før og under flukten, hadde minst bedring etter fem år. 27 prosent fortalte at de opplevde at de hadde for lite penger, 22 prosent følte seg ikke trygge og 20 prosent var usikre på framtiden og hva som ville skje med dem. Dette bidrar til et stort hverdagslig stress, som sammen med tidligere traumatiske opplevelser og manglende sosialt nettverk som kan støtte dem emosjonelt og praktisk gjør at det totale belastningen blir stor over tid. Norske ungdommer får gjerne mye hjelp fra foreldrene selv om de har flyttet hjemmefra, for eksempel med penger eller ærender. 60 prosent av de enslige mindreårige som deltok i UIO studien forteller at de får mindre sosial støtte enn de har behov for. En tredjedel opplevde at de ikke har folk rundt seg som bryr seg om hva som skjer med dem¹⁴.

I en undersøkelse gjennomført av Redd Barna¹⁵ trekker enslige mindreårige økonomi og jobb som et tema som opptar dem mye. Mange opplever at det er vanskelig å få jobberfaring, og at de gjerne skulle hatt mer opplæring i hvordan det norske arbeidslivet fungerer. Selv om de har vært i praksis på ulike plasser over korte perioder og har skaffet seg arbeidserfaring på denne måten, er det vanskelig å komme seg inn på arbeidsmarkedet. Økonomi fører til store bekymringer hos barna og ungdommene. Flere ga uttrykk for at det stoppet dem i å delta på aktiviteter sammen med andre, og de eldre ungdommene opplevde hverdagen utrygg uten jobb.

Redd Barna anbefaler:

- At omsorgstilbudet for alle enslige mindreårige mellom 0-18 år, både før og etter bosetting, hjemles i barnevernsloven.
- Barnevernets ansvar må konkretiseres, slik at enslige mindreårige får et likeverdig omsorgstilbud og tilbud om ettervern uansett hvilken kommune de bor i og på lik linje med andre barn under offentlig omsorg i Norge. Dette inkluderer at regjeringen må sørge for at barnets beste alltid skal ligge til grunn for enslige mindreårige asylsøkeres bosettingsform, og at det oppfordres til bruk av fosterhjem, familiehjem og mindre bofellesskap.
- Norske myndigheter bør utrede hvordan ressurser og kompetanse i kommunene kan opprettholdes og hvordan finansieringsordningen der kommuner mottar et særskilt integreringstilskudd for enslige mindreårige flyktninger kan innordnes slik at det sikrer at det blir opprettholdt botiltak som gir tilstrekkelig omsorg ut fra en barnefaglig vurdering om barnets behov.

¹⁴ Universitet i Oslo (2020): <https://www.sv.uio.no/psi/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2020/unge-flyktninger-strever-psykisk.html>

¹⁵ Redd Barna (2020): «Det viktigste er å bli norsk..? Barn og unges tanker om å være nye i Norge» https://www.reddbarna.no/content/uploads/2021/01/RB_Ny_i_Norge_final_2020.pdf

- Det må innhentes mer kunnskap om hva som må til for å sikre unge nyankomne mulighet til å fullføre utdanning og skape flere jobbmuligheter og praksisplasser og dermed bidra til å motvirke utenforskap og lavinntekt blant unge voksne.

Retten til utdanning

Skolen er en hovedarena for sosial tilpasning der barn tilbringer mye av sin tid, lærer sosiale koder, og får seg venner og nettverk som er viktig videre i livet. Forskning bekrefter at skolen har stor betydning for barns velvære, psykososiale helse og fungering i samfunnet. Lærere er betydningsfulle for elevene som har begrenset nettverk. Et nytt prosjekt¹⁶ gjennomført av NKVTS viser at mange nyankomne elever i mottaks- og innføringsklasser er utsatt for stressbelastninger, og at rundt 46% har symptomer som tilsvarer PTSD og 11% har symptomer som tilsvarer angst. Mange har vært vitne til eller opplevd vold enten i hjemlandet eller under flukten og dette kan prege dem i lang tid etter ankomst til Norge. NKVTS prosjektet har som mål å fremskaffe ny kunnskap om forebyggende, skolebaserte tiltak som kan fremme psykisk helse og psykososialt velvære og lette overgangen til en ny hverdag for unge med flyktning- og migrasjonsbakgrunn.

Flere nyere studier¹⁷, viser også at elever med flyktningbakgrunn opplever å bli ivaretatt faglig, men er sosialt på utsiden i skolehverdagen. Barna opplever at det er vanskelig å få venner, noen opplever å bli holdt utenfor og at de blir sett på som «de andre». Nyankomne elever som Redd Barna har snakket med forteller oss at innføringsklassene er bra for å lære norsk, men bidrar til sosial segregering fra resten av elevfelleskapet¹⁸. Videre viser rapporten *Helhetlig Oppfølging* fra NTNU Samfunnsforskning¹⁹ til at «mange nyankomne minoritetsspråklige elever, særlig i segregerte skoletilbud, etterlyser arenaer der de kan møte norske ungdommer. Dette handler om muligheter til å treffe jevnaldrende og å lære norsk og sosiale koder». Balansen mellom det å være i en innføringsklasse for å lære norsk og samtidig klare å bli kjent med andre elever er vanskelig. Mange setter pris på oppfølgingen i innføringsklassen, men opplever at de blir segregert fra andre elever og er i innføringstilbudet for lenge. I innføringstilbudet er de sammen med andre elever som ikke har norsk som morsmål og da synes de det er vanskelig å snakke norsk med hverandre. Flere ønsker seg derfor en tidligere overgang fra innføringsklassene til vanlig klasse.

Barna er veldig opptatt av at oppfølgingen bør være lik uansett hvilken klasse eller skole de går på. Flere av barna som Redd Barna har snakket med hadde flyttet flere ganger og dermed byttet skole og opplevd at oppfølgingen var veldig forskjellig fra skole til skole. Barna ønsker seg flere tiltak som bidrar til inkludering med de andre elevene på skolen. Det er gjennom lek og aktiviteter med de andre elevene at de kan bli sosialt inkludert, lære sosiale koder og kan øve på norsken. Barna sier også at det er viktig å ha lærere som forstår deres situasjon, kan møte dem på en god måte, forstå deres reaksjoner og som de kan stole på.

Redd Barna er spesielt bekymret for at barn som bosettes i alderen 16-17 år opplever å måtte vente lenge på å få plass i videregående skolen. Flere kommuner har meldt om at dette er en utfordring. Ungdommene

¹⁶ NKVTS: <https://www.nkvts.no/prosjekt/h2020-preventive-school-based-interventions-to-promote-the-mental-well-being-of-refugee-and-migrant-adolescents-refugeeswellschool/>

¹⁷ Mathisen, Tina (2020): «Vi er med hverandre fordi vi er utlendinger»: Om (re)produksjonen av kategoriene «utlending» og «norsk» i skolen.

¹⁸ Redd Barna (2020): «Det viktigste er å bli norsk..? Barn og unges tanker om å være nye i Norge»

https://www.reddbarna.no/content/uploads/2021/01/RB_Ny_i_Norge_final_2020.pdf

¹⁹ NTNU, 2014: «Helhetlig oppfølging», <https://samforsk.no/Publikasjoner/Helhetlig%20oppf%C3%B8lgning%20WEB.pdf>

pasifiseres i påvente av skoleplass og går glipp av viktig sosial integrering i tillegg til at deres rett til utdanning brytes. Dette er en kritisk periode i ungdommenes liv, både med tanke på deres sosialisering med jevnaldrende, deltagelse i samfunnet og at de står ved terskelen inn i arbeidslivet.

Redd Barna anbefaler:

- Lærere må få mangfolds- og traumekompetanse slik at de kan møte elevene på en god måte og forstå reaksjonene de kan ha i klasserommet. I tillegg må skolene få nok ressurser. De må kunne ansette nok lærere og ha mulighet til å kurse sine lærere.
- Alle barn som skal være i Norge i mer enn tre måneder, skal få oppfylt sin rett til grunnskoleutdanning og videregående opplæring. Norge må endre lovverket slik at de sikrer at retten til videregående opplæring oppfylles for alle elever, også nyankomne elever. Departementet må se nærmere på dette i arbeidet med stortingsmeldingen om integrering.

Rasisme og diskriminering som hinder for integrering

Diskriminering og rasisme som rammer barn og unge bryter barns rettigheter og bidrar til å hindre integrering og forsterke utenforskap. Barn og unge som nylig er bosatt i Norge forteller om opplevelser med fordommer, diskriminering, og rasisme²⁰. Barn og unge som opplever rasisme preges av dette, det kan gi psykiske plager og bidra til at de ikke kan eller vil delta i samfunnet på lik linje med andre. Ifølge Antirasistisk Senter er det spesielt i skolen barn og ungdom melder ifra om rasisme²¹. De viser til at én av fire opplevde rasisme, diskriminering eller urettferdig behandling 2-3 ganger hver måned eller oftere på barneskolen. Flere av barna fortalte at skolen ikke klarte å følge opp, og at lærerne var usikre på hvordan de skulle håndtere det. Barn som Redd Barna har snakket med gir også uttrykk for at de opplever rasistiske holdninger hos foreldre til andre elever på skolen, og at dette gjør dem utrygge og redde. Rasisme og diskriminering er også dokumentert i arbeidslivet. Barn og unge med flyktningbakgrunn sier til Redd Barna at de opplever utfordringer med å få praksisplasser og når de skal søke jobb.

FNs barnekomitee løfter fram i sine avsluttende merknader til Norges kombinerte 5. og 6. periodiske rapport (2018)²² at de er bekymret for at barn med innvandrerbakgrunn er utsatt for diskriminering og ofte står overfor vanskeligheter på skolen som undervisningspersonalet ikke har tilstrekkelig opplæring til å gjøre noe med. Komiteen anbefaler at Norge forsker på, og utvikler konkrete tiltak som kan avhjelpe, de særlige vanskelighetene og formene for diskriminering mange barn med innvandrerbakgrunn står overfor, og gir lærere opplæring i dette.

²⁰ Redd Barna (2020): «Det viktigste er å bli norsk..? barn og unges tanker om å være ny i Norge». https://nafo.oslomet.no/wp-content/uploads/2020/09/RB_Ny_i_Norge_0820.pdf

²¹ Antirasistisk Senter (2018): «[Vi vil ikke leke med deg fordi du er brun](#)»

²² FNs barnekomiteens avsluttende merknader til Norges kombinerte 5. og 6. periodiske rapport, 2018: https://www.regjeringen.no/contentassets/87e11af6044b4c45923d2830d2d6b144/concluding-observations---4-juli---crc_c_nor_co_5-6_31367_e_no-004.pdf

Redd Barna anbefaler:

- Det helhetlige arbeidet mot rasisme på ulike arenaer i samfunnet, inkludert skolen og på arbeidsmarkedet, må styrkes. Det trengs også mer forskning på ulike former for rasisme, inkludert strukturell rasisme og hvordan ulike former for rasisme kan forebygges og bekjempes. Medvirkning med barn og unge må inngå i forskningen.
- Det er viktig å innhente erfaringene fra ungdommer og unge voksne som ikke deltar i samfunnsliv, på fritidsarenaen og i arbeidsliv og undersøke hvilke barrierer som hindrer deres deltagelse. For å utvikle gode løsninger må en vite hvilke barrierer som står i veien for unges deltagelse. Redd Barna erfarer at det er en økt bevissthet knyttet til økonomiske barrierer – men at det er en lenger vei å gå for å gå for å inkludere andre hindringer som diskriminering, manglende tilrettelegging (inkludert språk og informasjon), psykisk helse og prestasjonspress. For å sikre en større deltagelse blant unge med innvandrerbakgrunn er det viktig å ha kunnskap om årsaken til manglende deltagelse.
- Det må sikres kunnskap om rasisme og hvordan det preger barn og unge, hos personer som møter barn og unge, herunder foreldre og tilsatte i helsetjenestene, barnevern, barnehage, skole, politi og påtalemyndighet.
- Det må sikres at barn og unge får trygg og tilgjengelig informasjon og kunnskap om rasisme og diskriminering på ulike arenaer, inkludert sosiale medier og andre digitale flater, gjennom undervisning i relevante fag.
- Det må sikres at barn, unge og voksne vet hvor de kan henvende seg for å få hjelp og rapportere rasistiske hendelser de selv har opplevd eller vært vitne til. Hjelpetjenester og rapporteringskanalene må gjøres kjent, være lett tilgjengelige, inkludere ulike språk, være anonyme og oppleves som trygge.

Vedr. midlertidige endringene i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina med rett til midlertidig kollektiv beskyttelse

Når det gjelder de midlertidige endringene i lovverket som følge av ankomster av fordrevne fra Ukraina så er Redd Barna positive til noen av endringene som vi mener vil styrke barns rettigheter. Andre endringer ser vi på med bekymring og mener at de kan bidra til å svekke barns rettigheter.

Ansvar for enslige mindreårige

Redd Barna er positiv til at departementet vil klargjøre i midlertidig lov at Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) skal gi et tilbud til barn som har kommet til riket uten foreldre eller andre med foreldreansvar, og at tilbudet skal gis til barn uavhengig av om barnet har søkt asyl, har flyktningstatus eller er innvilget midlertidig kollektiv beskyttelse. Vi mener at dette bør videreføres.

Familiebasert tilbud

Redd Barna støtter at Bufetat skal kunne gi enslige mindreårige et familiebasert tilbud istedenfor plass i et omsorgssenter. Vi mener det kan føre til at barn i større grad får et omsorgstilbud tilpasset deres

individuelle situasjon og behov i ankomstfasen. Det mener vi vil være i tråd med Barnekonvensjonen, herunder artikkel 3 om barnets beste, artikkel 20 om at barn uten familiemiljø har særlig rett på beskyttelse og omsorg og artikkel 22 om flyktningbarns rett på beskyttelse.

Redd Barna støtter også at kommunen, ved bosetting, kan overta ansvaret for det familiebaserte tiltaket, slik at barnet ikke behøver å flytte ved bosetting. Vi mener det er viktig at tilbudet forankres innenfor rammene i barnevernloven, og vi støtter også at de familiebaserte tiltakene må oppfylle de samme generelle krav som stilles fosterforeldre. Vi er imidlertid skeptiske til å avvike fra kravene for oppfølgingsvedtak, samt muligheter til å lempe på kravene til tilsyn. Dette vil vi utdype nærmere under.

Redd Barna anbefaler at muligheten til å plassere barn i familiebaserte tilbud ikke begrenses til å gjelde i virketiden for den midlertidige loven, men også under «normal» situasjon. Vi mener at det også i en situasjon med lavere ankomster vil være til det enkelte barnets beste å bo et familiebasert tilbud.

Redd Barna støtter at denne endringen gjelder for alle barn som oppholder seg på omsorgssentrene. Det vil si både enslige mindreårige asylsøkere, barn med flyktningstatus, og barn med midlertidig kollektiv beskyttelse, uavhengig av opprinnelsesland. Vi mener videre at det burde være mulig å tilby enslige mindreårige over 15 år et familiebasert omsorgstilbud. Det kan også være til det beste for barn over 15 år å plasseres i et familiebasert tilbud. Som departementet selv fremhever i høringsnotatet taler barnekonvensjonen artikkel 22 om ivaretagelsen av barn på flukt, samt diskrimineringsforbudet i konvensjonens artikkel 2, for en løsning som gir et likeverdig tilbud til alle barn som har behov for alternativ omsorg i Norge.

Det fremkommer noe uklart for oss hvilke vurderinger som vil gjøres før plassering av et barn i et familiehjem. Ved valg av familiehjem til et barn vil vi understreke at det i tråd med Barnekonvensjonen og fosterhjemforskriften er avgjørende at det legges avgjørende vekt på hensynet til barnets beste.

Samtykke for oversendelse av kartlegging som grunnlag for bosetting

Redd Barna er skeptisk til at departementet vil fjerne samtykke for oversendelse av kartlegging som grunnlag for bosetting. Det er prinsipielt viktig at barnet er involvert i kartleggingen og dermed også forstår hvilken informasjon som blir nedtegnet, og hvem som har tilgang til denne informasjonen. Fjerning av samtykke kan føre til at omsorgssentrene lettere kan dele informasjon med bosettingskommunen noe som kan være til det beste for barnet. Men det kan også føre til at barnet blir mindre deltakende i prosessen, og mer skeptisk til å dele informasjon og dermed at kommunen får mindre relevant viktig informasjon. Vi viser til vårt høringsvar til ny barnevernslov²³ hvor vi utdyper vår bekymring knyttet til dette.

Utvidelse av adgangen til midlertidig godkjenning

Departementet anbefaler å utvide adgangen til å gi midlertidig godkjenning for en periode på inntil ett år, med mulighet for forlengelse. Redd Barna er skeptisk til at det ikke settes en sluttdato for midlertidig godkjenning av omsorgssentre og mener det bør vurderes å settes en makstid.

²³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-til-ny-barnevernslov/id2639982/?uid=0cca50f7-1b65-4fc5-9528-c682661a7686>

Barnevernets ansvar ved bosetting i kommunene

Meldinger til barnevernstjenesten

Redd Barna er skeptisk til at departementet foreslår å utsette fristen for å gjennomgå og følge opp bekymringsmeldinger. Slik vi forstår forslaget vil det kunne føre til at barn i lengre tid vil kunne måtte leve i uegnede situasjoner. I særlige tilfeller foreslås det at fristen kan være 6 måneder, det er svært lenge for et barn og vi mener det går imot barnekonvensjonens artikkel 3. Departementet mener det er nødvendig slik at kommunens ansvar skal kunne ivaretas på en forsvarlig måte. Redd Barna mener tvert imot at det vil hindre kommunene i å ivareta barna på en forsvarlig måte.

Opplæring

Departementet foreslår at det skal lempes på kravet om opplæring til fosterhjem før plassering. Redd Barna er skeptisk til dette forslaget. Opplæring til fosterhjem er svært viktig for å sikre at fosterhjemmene er godt forberedt og kan gi barna den omsorgen de har behov for. Kunnskap om hva barna har vært gjennom og hvordan de kan reagere er viktig for å kunne gi god omsorg og håndtere mulige utfordringer. Vi er videre bekymret for at dersom det lempes på kravet om opplæring før barna flytter inn kan føre til flere brudd i fosterhjemmene. For barn på flukt som ofte har opplevd flere traumatiserende opplevelser er det svært viktig å hindre brudd i fosterhjem.

Fosterhjemsplasseringer der barn har kommet sammen med følgeperson

Redd Barna mener at i tilfeller der enslige mindreårige som kommer til Norge sammen med en voksen som barnet kjenner eller har tilknytning til, bør situasjonen kartlegges på lik linje med andre fosterhjemsplasseringer. Særlig i situasjoner der barn bor privat sammen med venner og slektninger er det viktig at de registreres og følges opp som fosterhjem.

Vi vet at mange av flyktningene fra Ukraina har måtte flykte raskt og er i en stresset situasjon som kan prege familieliv og omsorgsevner. Selv om barnet kjenner den voksne eller familien de har flyktet sammen med er det ikke sikkert at relasjonen og tilknytningen er sterk. Vi mener derfor at det bør gjøres konkrete vurderinger av familiesituasjonen og at vedtak fattes om barnevernstiltak slik at voksenpersonene blir vurdert og fulgt opp som fosterfamilier. Enslige mindreårige er særlig sårbare for utnyttelse og vold og overgrep og det er derfor svært viktig at deres omsorgssituasjon følges opp i tråd med barnevernsloven. Som det fremgår av høringen åpner dagens praksis for at enkelte generelle krav kan fravikes noe dersom det utvilsomt er til barnets beste å bo sammen med slektninger eller annet nettverk. Vi mener at dette vil gi tilstrekkelig fleksibilitet til å kunne gjøre de skjønnsmessige vurderingene det er behov for når vedtak om fosterhjem fattes.

Livsmestring og foreldreveiledning i introduksjonsprogrammet

Når det gjelder livsmestring og foreldreveiledning anbefaler Redd Barna at departementet ikke gir unntak fra plikt til å tilby kurs i livsmestring eller kurs i foreldreveiledning i introduksjonsprogrammet. Vi mener at livsmestring og foreldreveiledning er et viktig forebyggende tiltak og at foreldre fra Ukraina som har vært gjennom en dramatisk omveltning i livet og flukt vil kunne ha behov for veiledning og støtte i foreldrerollen. De er i et nytt land, der det er et annet system og annen forståelse av foreldrerollen og barns rettigheter i

praksis. Det å gjennomgå foreldreveiledning vil kunne gi dem bedre forståelse for hva det vil si å være foreldre i Norge og gi dem støtte og verktøy hvis de opplever utfordringer.

Forskning viser at forekomsten av vold i nære relasjoner øker i krisesituasjoner som følge av høyt stressnivå og traumatiske opplevelser. Dette, i tillegg til sårbarheten for utnyttelse gjennom for eksempel menneskehandel i en kaotisk fluktsituasjon, øker viktigheten av tidlig informasjon på eget språk om vold, overgrep og menneskehandel, hvilke rettigheter man har og hvordan man kan søke hjelp i Norge. Foreldreveiledning vil være en viktig kanal for informasjon til foreldrene. Redd Barna anbefaler sterkt at denne komponenten i introduksjonsprogrammet beholdes som obligatorisk. Vi er bekymret for at kommuner vil kunne velge bort dette når det ikke er obligatorisk.

Utdanning og retten til skolegang

Redd Barna er kritiske til lovforslaget og vi anbefaler ikke at departementet viderefører endringen i opplæringsloven § 2-1 andre ledd andre punktum, slik at barn fra Ukraina kan risikere å vente opptil tre måneder på å få starte opp med skolegang i Norge. Selv om endringen innebærer at kommunene kan tilby et midlertidig tilbud som ikke oppfyller alle krav i opplæringsloven, så er vi bekymret for at noen barn ville kunne risikere å stå uten tilbud eller få et mangelfullt tilbud i lengre tid, da det ikke er tydeliggjort noen minimumskrav.

Utdanning og tilgang på skolegang har enorm betydning for de barna som kommer til Norge, som vil hjelpe dem med stabilitet og ro i den sårbare situasjonen barna lever i. Å få raskt tilgang til skolegang vil hjelpe barna med å få en mer forutsigbar hverdag, få innfridd sin rett til utdanning og få en betydningsfull del og tilhørighet i et fellesskap med jevnaldrende i det lokalsamfunnet barna bosetter seg. Det vil også hjelpe på deres psykiske uhelse og de påkjenninger og de traumer de har med seg grunnet krigen i Ukraina.

Redd Barna vil gjenta at vi ikke støtter lovforslaget om å endre opplæringsloven § 2-1 andre ledd andre punktum, som åpner for å utvide ventetiden til skolegangen for ukrainske barn. Vi er også sterkt kritiske til at departementet foreslår en midlertidig forskriftshjemmel i opplæringsloven som åpner for at departementet kan utsette retten til grunnskoleopplæring i § 2-1 lenger enn tre måneder ved ekstraordinært store ankomster av barn i grunnskolealder.

Innføringstilbud og særskilt språk opplæring

Redd Barna anbefaler at det ikke åpnes opp for å gjøre unntak fra kravet til samtykke fra eleven eller foresatte for innføringstilbud i egne grupper, klasser eller skolen etter opplæringsloven § 2-8 femte ledd og § 3-12 femte ledd. Samtykke fra elev og foreldre er en viktig del av deres rettigheter og mulighet til medvirkning. Vi har forståelse for at flere elever som nå kommer, kanskje alle, vil ha behov for særskilt språkopplæring og et innføringstilbud, men mener det fortsatt er viktig å ivareta elevens og foreldres rett til å samtykke og medvirke i skoletilbudet som gis.

Erfaringer fra dagens praksis viser at det ved noen skoler fattes automatisk vedtak om særskilt språkopplæring²⁴ for alle barn med minoritetsbakgrunn uten at kartlegginger gjennomføres. I 2015 leverte kommunerevisjonen i Oslo en rapport om særskilt språkopplæring i grunnskolen²⁵. Revisjonen viser til at systemene for kartlegging, vurdering og gjennomføring er svært ulik på de undersøkte skolene, hvor noen har veldig gode rutiner som ivaretar elevenes rettssikkerhet, mens andre skoler har et betydelig forbedringspotensial. I tillegg viste de til eksempler der det ikke finnes dokumentasjon på kartlegging i elevmappene, at kartlegginger er gjennomført etter at vedtak er fattet, og at det fattes vedtak kun basert på at foreldrene krysset av for dette i skjemaet for innskriving. Redd Barna mener at den foreslåtte lovendringer vil øke risikoen for at automatiske vedtak om særskilt språkopplæring foretas og øke risikoen for at elever forblir i innføringstilbud lenger enn nødvendig.

Lovendringen som foreslås åpner for at skolene selv velger når elever skal i innføringstilbud og hvor lenge de forblir der. Som beskrevet tidligere i innspillet, vet vi fra tidligere studier at elever opplever at de blir for lenge i innføringstilbud, som ofte organiseres i separate klasser, og at de opplever at de dermed blir segregert fra resten av skolefelleskapet. Nyankomne elever som Redd Barna har snakket med gjennom våre prosjekt ønsker flere felles aktiviteter med de andre elevene på skolen slik at de også kan bli kjent med norske elever, få venner, og lære sosiale koder. I tillegg etterlyser flere en raskere og bedre tilrettelagt overgang fra innføringstilbudet til ordinære klasser. Det er viktig å fremheve at språk og sosial kompetanse henger sterkt sammen, og at språkforståelse og formidling i sosial kontekst er viktig. Medvirkning fra elevene selv om hva som er viktig å vektlegge i innføringstilbudet vil derfor være viktig, både for å styrke læringsutbytte i innføringstilbudet, samt å styrke deres trivsel, sosiale tilhørighet og inkludering på skolen.

Vi takker for muligheten for å komme med innspill.

Ved spørsmål ta gjerne kontakt med seniorrådgiver Christine Rackwitz: christine.rackwitz@reddbarna.no

Med vennlig hilsen

Redd Barna

Thale Skybak
Seksjonsleder Norgesprogrammet

Christine Rackwitz
Seniorrådgiver barns rettigheter og integrering

Brevet er elektronisk godkjent, derfor ingen signatur

²⁴ <https://www.dagbladet.no/kultur/minoritetspraklige-barn-skal-ikke-vaere-en-salderingspost/72195285>

²⁵ <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/qORp1/saerskilt-norskoplaering-gitt-til-en-av-fire-oslo-elever-skulle-vaere-overgangsordning-ble-permanent-ekstra-norsk-kurs>